

ماسییە کە بوو بە بۆق

مەنتدی اقرا الشافى

نووسین و سیناریۆ: ئاشتی رەحمان

نیگار: پەخشان گەلالی

www.iqra.ahlamontada.com

ژیانی به فیل و تله که بازی تهمه نیکی کورتی به دواوهیه

نووسینی: عزیز هه ریری
نیگار: به ختیار ئیسماعیل جاف

شیرۆ پلنگه که له سهه گۆشتخواردن بوو به شه پریان، جا چ شه پریک؛ نه وهستان تاوه کویه کتریان کوشت، نه وسا منیش دواى شه ره که ی نه وان مه یدانم بۆ چۆل بوو و بۆخۆم که و قه گیانی ئاسکه کتیییه که تاوه کو هه موو گۆشته که یم خوارد، بۆ رۆژی دووهم و دواتریش گۆشتی شیرۆ پلنگه یشم خوارد؛ ئینجا بهم سێ که ولهو سکێکی تیرو که لله یه کی پر فیل و تله که بازی و دوور له نازایه تی گه رامه وه ماله که ی خۆمان.

* رۆله شیرینه کهم؛ نه ی گوايه نه تزانیوه، که پر توی ته مه که رو کرده و دیانه و هه می شه به فیل و تله که بازی ژبان ده گوزهر تین؛ نه که به نازایه تی و شایسته یی و لیها تووییه وه، هه ر بۆیه شه که ته مه مان کورته.

به هه رحال هیاخوازی ته وه م تو ته م ریبازه ی ئیمه نه گری و روو له کار و کرده و ی چاک بکه ی و ریز له هه موو گیاندارانی ته م دارستانه بگری و هه موویانت خوش بوین؛ چونکه سه ره که وتن و ته مه ن درێژی به کار و پیشه ی چاک به دی دیت..

رۆژێکیان رتویییه بچکۆلانه که، که سه یری دیواری ماله و دیان ده کات، له پر ده بینێ سێ که و لێ جودا جودا به دیواره که وه هه لواسراون، که و لێ یه که میان؛ هێ شیرۆ، دووهمیان؛ هێ پلنگه و، سێیه میان؛ هێ ئاسکه کتیییه، هه رزوو روو له باوکی ده کات و لیتی ده پرسێ: «باوکه گیان؛ ئای که نازایت، پیم نالیتی ته م هه موو گیاندارانه ت چۆن راوکردوون، به تایبه تیش شیرۆ پلنگه که؟!».

- باوکی زه رده خه نه یه ک دای ده گری و ده لیت:
«رۆله نازیه کهم؛ ته وه ی راستی بیت من ته م گیاندارانه م به فیل و حيله بازی راوکردوون، نه که به نازایه تی خۆم؛ ده گوی بگره تا بو تی باس بکه م»:

- ته م دوو که وله ی شیرۆ پلنگه که، که به دیواره وه هه لواسراون، جارێکیان ته م شیرۆ پلنگه که هیشتا ساغ بوون هه لمخه له تاندن و وام لیکردن پیشبرکێ بکه ن بۆ ته وه ی ئاسکه کتیییه که راوبکه ن، زۆری نه برد به دووان ئاسکه کتیییه که یان گرت و که و تنه گیانی و خواردیان؛ به لام هه ر زوو

یەشار کەمال تا
ئێستا ۲۰ کۆمەڵە
چیرۆک و ۲۰
پۆمانی نووسییوە کە
زۆریەیان بۆ زمانە
زیندوووەکانی جیهان
وەرگێردراون،
لەوانە: حەمەدۆک،
کاربێتە یان ئەودییوی
چیا، زەوی سەخت
و ئاسمان مس، سێ
ئەفسانەیی
ئەنادۆلی،
منارەکەیان
بکوشتایە و چەندین
بەرھەمی تریش.
یەشار کەمال
جیهانی
منداڵانیشی
بەسەرکردوووەتەو
(پادشای فیل و
مێروولە شەلەیی
پیش سوورای بۆ
منداڵان نووسییوە.
ئەمە و هەندێک
لەو بەرھەمانەیی
یەشار کەمال بۆ
زمانی کوردیش
وەرگێردراون.

ئە: کافیار سەلیم
نیگار: دارا محەممەد عەلی

یەشار کەمال

یەشار کەمال پۆماننووسیکی بەرەسەن کوردی تورکیایە، لەسالی ۱۹۲۳ ی
زایینی لەبنەمالەییکی جووتیاری گوندیکی نزیک دەریاچەی (وان) لەدایک
بووە و پاشان بەهۆی شەری نێوان پووس و تورکەکان بەرەو دەقەری (چوکوراڤا) ی
شاری (ئەدەنە) کۆچیان کردوووە لەگوندی (گۆگجەلی) نیشستەجێ بوون.
ئێستا تەمەنی یەشار کەمال ۸۰ سالە و لەولاتی (سۆید) پەنابەرە، یادەوهرییە
شیرین و تالەکانی سەرەدەمی مندالیی لەنێو پۆمانەکانیدا پەنگیان داوەتەو.
یەشار لەسەرەدەمی مندالیی خۆیدا زۆر بە (عەقدالی زەینکی) کاریگەر بووە
کەبەیتبێژیکی لیھاتوو بووە و شەوان چیرۆکی خوشی کوردەواریی بۆ گێراوەتەو.
یەشار کەمال بەهۆی قەدەغەکردنی زمانی کوردی لەتورکیا ناچاربووە نووسین و
پۆمانەکانی بەزمانی تورکی بنووسی، بەلام ئەو پزێمە نەیتوانیوە بیروھەستی
کوردایەتی لەیەشار بستییتەووە و سەرچەم نووسینەکانی ئەو نووسەرە گەورەییە
لەدابونەریت و خوۆشی و ناخوۆشیی ژیاانی کوردەواری دەدوێ.

گرنگه بۆ ئەم کاره
پەرۆردەییە.

دوایی ئاواز بە پەنجە
ئامازەیی بۆ گوێشەیی
کتیبخانه کردو گوتی: کاکە
ئازاد بڕوانە چی لەم
گوێشەیدا نووسراوە؟

ئازادیش زوو وتەکی
خوێندەو: (کتیبخانه
سەرچاوەی زانست و
پۆشنبیرییه و مامۆستایەکی
بەردەوامیشە لەژێرناغدا).

پاشان گوتی: بۆیە
مامۆستاگان دەلێن
پێویستە قوتابی لە هەموو
دەرفەتێکدا سوود لە
کتیبخانهی قوتابخانه
وەرگیریت؛ چونکە
هاندەرێکی گرنگه بۆ
پەرەپێدانی خوێندن و
گەشەدان بە بیرى مرۆڤ.

ئاوازی پالپشتی
قسەکانی کردو گوتی:
لەوانەى زمانى کوردیدا
مامۆستا هەندیک بابەتی
خۆشی گوێکاری (هەنگ) ی
بۆ خوێندنی هە، بەراستی
هەموومان سوودمان لێ
وەرگرت، خوێندەر هەول
بەدەین خوێشان بۆ خوێمان
بخوێنینەو؛ ئەوا زیاتر
سوودمەند دەبین.

لەوکاتەدا زەنگ لێدراو
هەردووکیان بەرەو پۆل
ڕۆشتن.

نووسینی: حەبیب عەبۆ برايمۆک
نیگار: د. شادە عەلى

ئازادو ئاواز دوو قوتابی رێکوپێک بوون، لەکاتی پشوویدا
لەگوێشەپانی قوتابخانه هاتوچۆیان دەکرد، لەناکاو ئاواز بەئازادی
هاوڕیتی گوت: ئای.. ئای ... ئازاد، ئەم دیواره پەخشنامەیهکی نوێی
پیدا هەلواسراوە!

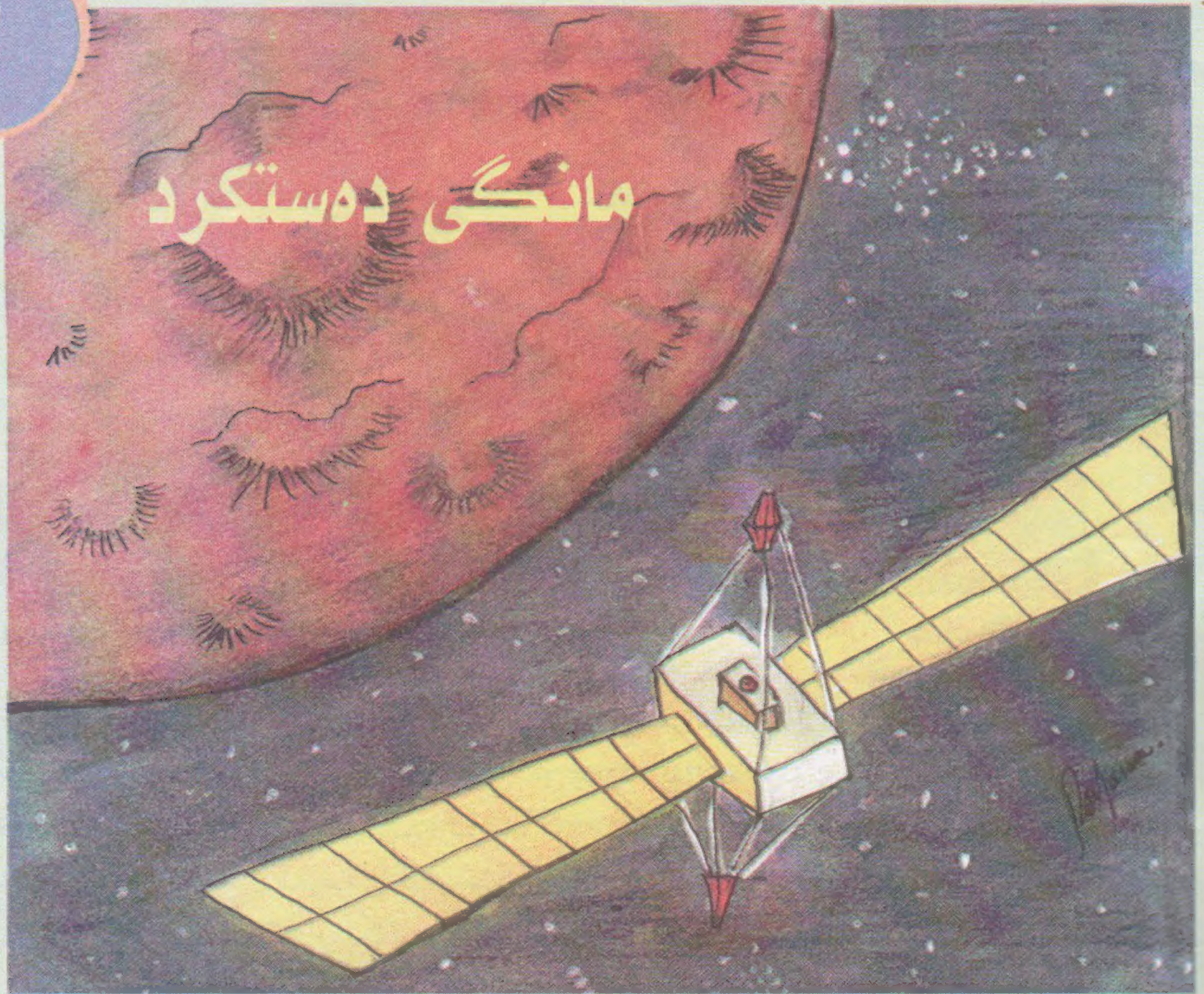
بابچین بزانی چى تیدا نووسراوە! بێگومان قوتابییهکانی پۆلی
شەشەم بەسەرپەرشتی مامۆستایانی زمان دەریانکردووه.

ئازادیش وەلامی دایهوه: وایه .. کەواته زووکه، باپیش ئەوهی
زەنگی چوونه ژوورهوه لێ بدات بچین تەماشای بکەین.

وەک دوو پەپۆلهی ڕەنگاوڕەنگ، یان وەک دوو هەنگ چوونه
بەردەمی پەخشنامەکه، ئاواز بەوردی سەیری بابەتەکانی کردو پاشان
بەزەردەخەنەوه گوتی: بڕوانە بابەتەکانی چەند خوێش و بەسوودن!
بەلێن بێ لەپشووهکانی تر گشت بابەت و گوێشەکان بخوێنمەوه،
دەستی دەستەى دەرکردنی خوێش بێت.

ئازادیش بەگەرمییەوه گوتی: ئەم نووسینە باشانە نیشانەى
بایەخدان و بەهرەدارین، سەرپەرشتی مامۆستایانیش هاندەرێکی

مانگى دەستكرد

مندالە ژىكەلەكان:

ھەمووتان دەزانن كە مانگىكى سىرۇشتى ھەيە تىشك لەخۆر وەردەگرىت و شەوان گۆى زەوى رۈوناك دەكاتەوھ... بەلام ئىستا زانست تارادەيەكى وا پىشكەوتوۋە مەرۇث توانىۋىيەتى بەھۆى موۋشەكەوھ ئامىرى زانستى بەرەو ئاسمان ھەلبدات، كە بەدەورى زەويدا دەسۈرپىتەوھ ناۋى (مانگى دەستكرد) ى لىق نراوھ. جا ئىستا بە سەدان مانگى دەستكرد لەبەرزايى جۆراو جۆرەو بە دەورى زەويدا دەسۈرپىتەوھ خىرايىيان ئەۋەندەى خىرايى زەوى دەبىت يان زۆرتر.

لەومانگە دەستكردانە ھەيە بۆ گواستەوھى بەرنامەكانى تەلەفزيۇن بەكاردىت و ھەيە بۆ وىنەگرىتى پىۋەندىدار بەلىكۆلىنەوھى كەشۋەواو زانىنى پەلى گەرماو رۈودانى گەردەلوول و باران و بەفر بەكاردىت و ھەيە بۆ دابىنكردنى تەلەفۇن و پىۋەندىى دوورمەودا بەكاردىت.

ھەرىە ھۆى ئەومانگە دەستكردانەوھى ئىستا دەتوانىن لەرپىگە ئامىرى سەتەلايتەوھ كەنالى جۆراو جۆرى تەلەفزيۇنى ۋلاتە دوورەكان و ۋلاتانى باكۈورو باشۈورو رۆژھەلات و رۆژئاوا وەرگىرەن و تەماشاي بەرنامەكانىيان بىكەين.

ھەرىە ھۆى ئەومانگە دەستكردانەوھى دەتوانىن لەرپىگە كۆمپىيوتەرەوھى سوود لەخزمەتگوزارى ئەنتەرنىت وەرگىرەن و رۆژنامەو گۆقارەكانى ۋلاتە دوورەكان بخۈتپىنەوھى گۆى لەرادىۋو رابگىرەن و سەيرى بەرنامەكانى تەلەفزيۇن بىكەين.

كەواتە مانگى دەستكرد دەتوانىت ژمارەيەكى زۆر كەنالى تەلەفزيۇنى و تەلەفۇغان لەيەك كاتدا بۆ بگوازىتەوھى رۆژھەلات و رۆژئاوا بەيەكەوھى بىەستىتەوھى ئەو جىھانە گەورەيە بىكاتە گۈندىكى بچۈك كەمەرۇث ئاگاي لەھەموو رۈوداۋەكانى بىت.

دەرمانی ژانه سهر

نیگار: مهربان گه لالی

نووسینی: نهحمه د محمده ئیسماعیل

ورچیک سږ به چکه ی هه بوو، له ناوه راستی دارستانی کی چر دا لانه یه کیان بو خویان پیکه وه نابوو، روژ تا ئیواره هم بن دارو نهو بن داریان ده کردو میوه ی خوش خوشیان ده خوارد، ههنگوبنی ناو دارانیان ده رده هیتا.

روژیکیان ورچه که له گهرمه ی گهرانی کدا به ناو دارستانه کدا ههستی به ژانه سهر کردو نهیتوانی گه شته که ی تهواو بکات، به لوژهلوژ بو لانه که ی گه پرایه وه.. به چکه کانی ماندوو نه بوونیان لیکرد، به لام هم وه کو روژانی تر ماچی نه کردن، له ولایانه وه له سووچی کی لانه کدا به بیتاقه تی پالیدایه وه، به چکه کانی لیتی نزیک بوونه وه، به لام نهو ههر هاواری له سهر ده کردن.. ههرسیکیان به یه ک دهنگ گوتیان: ههرچی تو دهیللی ئیمه ئامادهین بیکهین بو نهوه ی هم ژانه سهرهت نه میتنی.

نهویش پیتی گوتن: ههریه که تان به لایه کدا پروات، بزانه کامتان دهرمانی هم ژانه سهره ی من ده دوزنه وه؟

سږ به چکه که کهوتنه خو ههریه کیان به لایه کدا ملی نا. زوری پی نه چوو به چکه ی یه کهم به جامیک ههنگوبنه وه خوی به لانه کدا کردو گوتی: هم ههنگوبنه نایابه بخو چاک ده بیتنه وه.

به لام ورچه که ههندی که له مه و بهر تاتوانی بوو ههنگوبنی خوارد بوو، بویه سهری راوه شان دو لیتی وهرنه گرت. له م بگروه به رده یه دا بوون به چکه ی دووهم خوی به ژوردا کردو گوتی:

- نهمه دهرمانی توبه.

- باشه چیت هیناوه ته وه؟

- شیله ی میوه ی گه ییوی دوورترین جیگای دارستانه کهم بو هیناوی به پیکه نینه وه گوتی: ههرگیز له ههنگوبن شیرینترو خوشترینیه.

به چكهی سییه‌م دهستی کرد به‌گیرانه‌وی ناواخنی
کتیبه‌کان.. باسی راوچییه‌کان و به‌ته‌له‌وه‌بوونی ریتی و
گه‌لی قسه‌وباس و شیعی جوانی بوخوینده‌وه.. ورچه بوړ
به‌دهم گوډگرته‌وه ژانه‌سهره‌که‌ی له‌بیرکردو خه‌وی لیکه‌وت.
به‌یانی زوو که له‌خه وهستا به‌چکه‌ی سییه‌می ماچ کردو
گوته:

- به‌راستی بو ژانه‌سهر هه‌رئه و دهرمانه به‌که‌لکه.. بژی
ئه و پینووس و کتیبه‌ی چاره‌ی ژانه‌سهر ده‌کات.

دهمه و ئیواره به‌چکه‌ی
سییه‌م گه‌رایه‌وه، جانتایه‌کی
به‌ملدا کردبوو، هاته ژووړ
سه‌ری.

- ها.. بزانه‌م توچیت
پییه؟

به‌چکه‌ی سییه‌م له‌سه‌رخو
گوته:

- به‌دارستانه‌که‌دا
ده‌گه‌پام، بی‌رم له
ژانه‌سهره‌که‌ی تو ده‌کرده‌وه،
له‌بن داریکدا چه‌ند کتیبه‌کم
دوژبییه‌وه، ده‌ستم
به‌خویندنه‌وه‌یان کرد..
باسی به‌که‌لک و قسه‌ی
خوش و ئاموژگاری
به‌نرخیان تیداوو، منیش
پینووسه‌که‌م دهره‌پناو
زوره‌یانم نووسییه‌وه و چه‌ند
کتیبه‌کیشم له‌گه‌ل خو‌مدا
هی‌ناوه‌ته‌وه، با بوته‌ی
بخوینمه‌وه.

ورچه‌که پروای نه‌بوو به‌مه
چاک بی‌تته‌وه، به‌لام
به‌ناچاری و نابه‌دلی گوته:
- ده‌ی بزانه‌م.

هونه رهنده ناسراو و هاوده می
نه رهنه نی (شاهانیان) بهم شیوه
هونه ریه پر له به زهیی و نه قینه وه
ههستی ناسکی خوئی به رانبهر
به منداله شییره خووره
نه فریقاییه و دایکه هه ژاره که ی
دهر بریوه و منیش وهک تابلویه کی
ده گمهن پیشکesh به ئیوه ی
خوشه ویستی ده که م.

مامتان
محهمه د عارف

هونه رهنده نیکی که مانچه ژهن

قوتابی (هه کاری ستار قادر) قوتایی
پۆلی سییه می ناوه ندیی دواناوه ندیی
(کسه سنه زان) ی تیکه لاوه و
که مانچه ژهنیکی به توانا و لیها توه،
ئیسنا نه ندایی کارگییری به شی
موسیقیای (یانه ی شه م) وه رۆلئیکی
به رچاوی هه یه، بۆیه به پیوستمان
زانی نه م پرسیارانیه ئاراسته بکه یین.
پ: ژبانی هونه ریت چۆن دهستی
پتکرد؟

و: بهرله وه ی بچمه ناو جیهانی
هونه ریه وه ئاره زووی فیروونی

شاشه ی کۆمپیوته ره ته له فزیۆن

و. له عه ره بییه وه: ژاله خالد سابیر
پۆلی چواره می ناماده یی
دواناوه ندیی (نه خته ر) ی کچان / هه ولیر
نیگار: د. قانیعه گه لالی

له سه رانسهری جیهاندا ژن و پیاو هه تاکو
مندالانیش نزیکه ی ۳/۴ ی کاتی خوین
له بهرده م شاشه ی ته له فزیۆن و شاشه ی
کۆمپیوته ردا به سه ر ده بن، نه مهش له وانه یه
مروفت تووشی چه ندین نه خووشی بکات.

پ: حەز لە دەنگی کام هونەرمەند

دەکە؟

و: عەدنان کەریم.

پ: هیواو ئاواتی دواپۆژت؟

و: بێم بە مۆسیقاژەنیکی بە توانا بۆ

خزمەتی ولاتە کەم.

ئا: عیزەدین زەکی زاده

کەمانچەم هەبوو، لە هاوینی ساڵی ٢٠٠٠دا خولیکی فیڤوونی مۆسیقا لە لایەن بەرپۆشەرایەتی چالاکی قوتابخانەکانی هەولێر کرایهوه، منیش وەکو قوتابییهک تییدا بەشدار بووم، مامۆستای زۆر خوشەویستم (ئالان حەمە فەرەج) ئامیتری کەمانچە فیترکردم.

پ: کێ هاندەرت بوو؟

و: بنەمالە کەم.

پ: کام لە هونەرمەندان کاریگەری

بەسەرتهوه هەیه؟

و: مامۆستایان دڵدار زرارو چالاک

میرانی.

پ: دەتوانیت چەند ئامیتری دیکە بژەنی؟

و: ئۆرگ و سەنتوور.

پ: لە چەند کاری هونەریدا بەشداریت

کردووه؟

و: لە زۆریه ئاهەنگەکانی چالاکی

قوتابخانەکانی هەولێر ئاهەنگی کردنهوهی

یانە شەم و ئاهەنگی دەرچوونی خولی

هاوینە قوتابیانی قوتابخانە

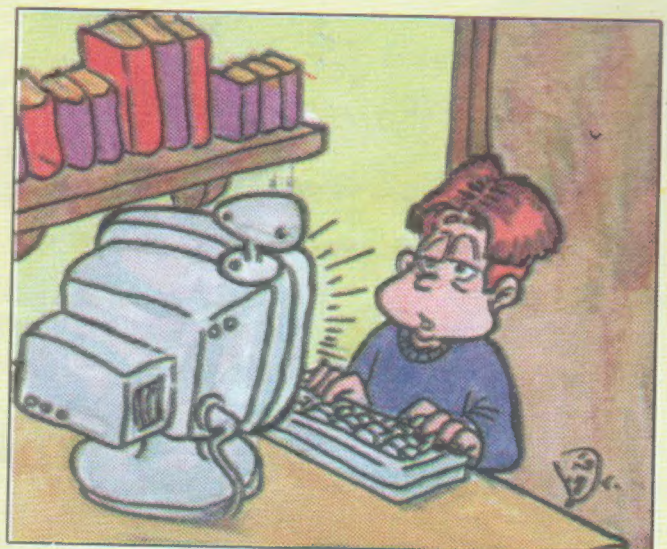
(سەرچنار) و ئاهەنگی دەرچوونی خولی

مۆسیقای یانە شەم و چەند چالاکییهکی

دیکەدا بەشداریم کردووه.

لێکۆڵەر و هەکان و ئەوانە سەرپەرشتیی وانهکانی کۆمپیوتەر و ئەو قوتابیانه دەکەن؛ ئامۆزگاریان دەکەن کە دواي سەرکردنی شاشە تەلەفزیۆن و کۆمپیوتەر وەرزش بکەن، چونکە ئەوانە زۆر لە بەردەم شاشەدا دادەنیشن تووشی قەلەوی دەبن و وەرزش قەلەوییە کە ناهیتلێ، هەروەها لە نەخۆشییهکانی شەکرەو بەرزبوونهوهی تەوژمی خۆین دەیانپاریزی.

سەرچاوه: سەندباد بەغداد ٨/ ٢٠٠٠ ساڵی

خالىۆكە

تائىستا
نزيكهى چوار
ههزار جوړ
خالىۆكه له
جيهاندا
ناسراوه،
ههنديكيان
زوړ بچووك و
ههنديكيشيان
هيندهى
نينوكى مروڤ
دهبن،
ههنديك
لهوانه تهنيا
دووخال له سەر
باله كانياندا
ههيهو
ههنديكيشيان
نزيكهى (۲۲)
خالى
رهنكاورهنك
(سوور، زهره،
قاوهيى،
خوله ميشى)
يان ههيه.
خالىۆكه
به دريژايى پوژه
سارده كانى
زستان
به كومەل له ژير
گهلاى دارو
درخت خوښان

دهشارنهوه، به هارانيش دهينه دهري، ئهوكاته زوربان برسپيهو به دواى
خوراكدا دهگهريتن، خوراكيشيان ئهه زينده وه رانهيه كه زبان به گول و
شينايى دهگهيه نن.

خالىۆكه دوو جوړ بالى ههيه؛ يه كيكيان تهنكه بو كاتى فريين و
دووه ميش رهق و رهنكاورهنك و خالداره بو خو پاراستن له بالدارو
زينده وه دره كانى ديكه به كاري دههينى، كاتيك ههست به
مه ترسپيه كيش بكات شلهيه كي بو ناخوش ده رده دات و خو بشى به
مردو نيشان ده دات.

سهرى خالىۆكه به سنگيه وه نووساوه و بى مله، له هه رلايه كي
سنگيشيدا سى قاچ ههيه، سكيشى دهكه ويته دواوهى له شپيه وه،
له شيشى كوني بچووكى تيدايه كه ئوكسجينيان پى وه رده گرى، بو
جيگه گرته وهى دوو چاوه كزه كه شى جووتيك قوچى ههستدارى ههيه.
وه رزى زاو زيكردى خالىۆكه له به هاردايه، مپيه كان هيلكهى
بريسكه دار له كون و په ناو په سىوى داره كاندا دهشارنه وه و دواى
حهفته يه ك خالىۆكهى له شپوهى كرمان لى دپته دهري، له
حهفتهى دووه ميشدا دهكه ونه خواردن و شپوهى خالىۆكه وه رده گرن.

كاوړه‌كه گوتی: من ده‌میت‌كه
سه‌ره‌رشتی كۆمه‌له كاوړيك ده‌كم،
به‌لام له‌كاره‌كم بیت‌زارم، بۆیه به‌پارم داوه
چیت‌ر نه‌وكاره نه‌كم.
گورگ به له‌خواییه‌وه گوتی: جا به من
چی؟!

كاوړه‌كه گوتی: چۆن به‌تۆچی؟! من
گه‌وره پاسه‌وانیانم، گهر من و تۆ له‌گه‌ل
یه‌كتری پړيك بكه‌وین و تۆش به‌لینم پښ
به‌هیت كه نه‌مخوی؛ ئه‌وا من رازی ده‌بم
به‌وه‌ی هه‌موو كاوړه‌كان بخوی و پړيكات
لښ ناگرم.

گورگ به‌م قسه‌یه زۆر تیت‌كچوو، بۆیه
به‌تووره‌یه‌وه پتی گوت: تۆ ناتوانیت
پړيكام لښ بگری، به‌لام تۆ كه وه‌فات بۆ
هاوړيكانت نه‌بێ؛ چۆن وه‌فات بۆ من
ده‌بێ؟

بۆیه ددانه‌كانی لښ تیت‌كردو پړی دایښ و
خواردی.

كاوړيك هه‌بوو له‌ناو هاوړيكانیدا له هه‌موویان گه‌وره‌تربوو
به‌لام كه‌میت‌ك گیل بوو، به‌و‌حاله‌ش سه‌ره‌رشتی كاوړه‌كانی
دیكه‌ی ده‌كرد، ئه‌وانیش خواردنیان بۆ په‌یدا ده‌كردو
پاسه‌وانیشیان لښ ده‌كرد.

كاوړه‌كه ماوه‌یه‌ك له‌سه‌ر نه‌و كاره
به‌رده‌وام بوو، پاشان هه‌ستی به‌بیت‌زاری كرد،
رۆژتیک له‌خه‌یالی خۆیدا بیری له‌وه كرده‌وه
كه‌وا به‌چیت‌ه لای گورگ و قسه‌ی له‌گه‌لدا
بكات، به‌ره‌و لانه‌ی گورگ به‌رښ كه‌وت،
له‌پړيكادا گورگه‌كه‌ی بیښی كه‌له‌سه‌ر
تاشه‌به‌ردتیک هه‌لتووت‌كاوو و سه‌یری
كۆمه‌له به‌رخیت‌کی به‌رانبه‌ری ده‌كرد.

گورگ كه‌ چاوی به‌كاوړه‌كه كه‌وت سه‌ری
سوړما.. كاوړه‌كه گوتی: گورگی
خۆشه‌ویست ده‌زانم سه‌رت سوړماوه، به‌لام
من ها‌تووم بېم به‌هاوړیت، بیت‌گومان
هاوړیتیه‌تیشمان قازانچی هه‌ردوو‌كمانی
تیدایه.

گورگ هه‌روا ته‌ماشای كاوړه گیل‌كه‌ی
ده‌كرد، گوتی: قازانچی چی؟!

پازی قه‌لهم و دهفتهر

دهفتهر : برام پشت و په‌ناتم
جیی نه‌ینی و برواتم
دل له دل نه‌دهی برا
تو (موم) یت و من (چرا)

قه‌لهم : دلت سپی و بیگه‌رده
پایه‌ت به‌رزو بلنده
مه‌رج بی هه‌تا‌کو ماوم
بو تو بی هی‌زو تاوم

دهفتهر : من په‌ره‌ی دل، تو بالات
بو خویندن نه‌که‌ین خه‌لات

قه‌لهم : توش باوه‌رت وه‌ک منه
ئیمان‌ت به‌ خویندنه

دهفتهر : قه‌لهم هاو‌رتی شیرینم
هاو‌رتی کو‌ن و دیرینم
بی تو چه‌ز له‌هیچ ناکه‌م
له‌هیچ شو‌ینتی هه‌لنا‌که‌م

قه‌لهم : ئیمه هه‌ردووک یه‌ک دلین
بو باخچه‌ی نووسین گولین
شه‌و و روژ ده‌ست له‌ملانین
هاو‌رتی خوینده‌وارا نین

دهفتهرو قه‌لهم (پیکه‌وه):
هه‌ردووک به‌دل و به‌گیان
هه‌نگاو ده‌نی‌ین بوژیان

هۆنراوه‌ی: نه‌حمه‌د سه‌لام
نیگار: دارا محمه‌د عه‌لی

قه لەم

هۆزانا:
ئازاد مزویری

نیگار:
هیوا عەزیز

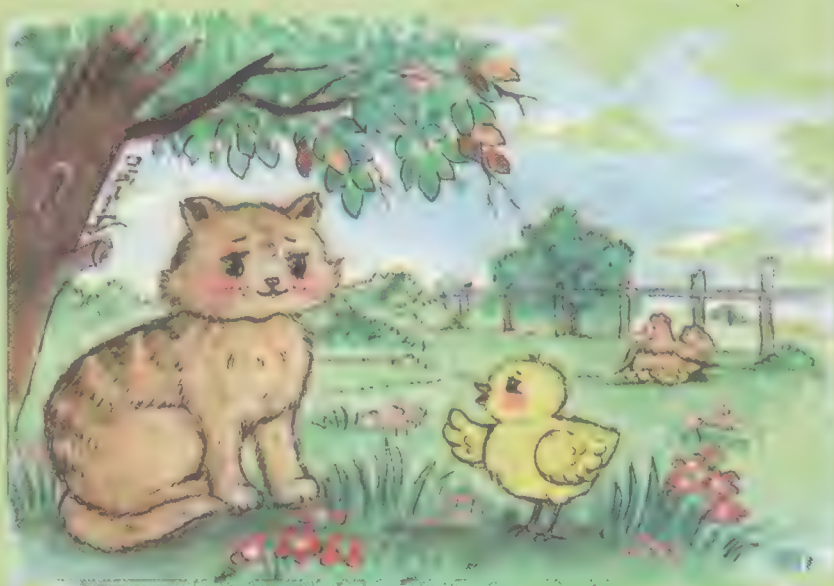
قه لەم تو خودان هیزی
ل دەف مەیی بریزی
قه یدو زنجیر خەلەکن
ل دۆراتە گەلەکن
بنقیسە ب سەر بەستی
چ جا نه به ژێر دەستی
پەیا ما خوە بە لا قە
یین کۆره خودان چا قە
بنقیسە پە یقین ژینی
راچینه تەقنی قینی
ژی ته پر درێره
برینا قە برێره
ب کەلکی بو مروقا
نە کە قیە دەستی هوقا

دۆرا: دەوروهر
تەقن: تەون
قە برێره: برژانەوه
هۆت: درێندە

بشەو جوو جەلە

هۆنراوهی: عەلی بەختەوهر
نیگار: ئاریان عەبدولخالیق سەرسام

مەمخۆ .. مەمخۆ پشیلە
منی جوان و وردیلە
گەر بمخۆی لە ناکاوا
دایکم دەمری لە تاوا
رەشپۆش دەبن خوشکانم
دەژاکین براکانم
دەوروهر لیت دەتۆری
لە تاوانت نابووری
دەه لاچۆ لە بەرچاوم
من بو تۆ نە خولقاوم
دەمەوی ئازاد بژیم
دلشادیم، هەرگیز نە گریم
بە ئاشتی و پیکەوه ژیان
خۆش و شیرینە جیهان

سموره که چی بینی؟

خۆم لهو جیگایه
دریژیم، لهوئ کەس
کاری بهمن نییه.

ماره گهوره که ماره
بچکۆلانه که ی
دهرکردو بو خۆی
له جیگا که ییدا
پالکەوت..
ئه مجاریان سموره که
له جاره کانی پیشوو
زیاتر دهستی
به قیژه قیژ کرد،
راوچییه کی دیکه
خۆی گه یانده
داره که و چاوی
به ماره گهوره که
کهوت یه کسه
کوشتی.

سموره که که ئه مه ی
بینی گوتی: ئه وه بو
من دهرسیکی گهوره
بوو، تیگه ی شتم
مه رج نییه
جیگایه که بو
گیانله به ریک خوش
و هیمن بیت؛ بو
گیانله به ریکی
دیکه ش ئاوا خوش و
هیمن بیت، ده بی
ئاگام له خۆم بی تا
به ته له ی
راوچییه که وه نه بم.

نیگار: د. قانیعه گه لالی

و. له فارسییه وه: مه هناز حاجی

پۆژتیک له پۆژه گه رمه کانی هاوین ماریکی بچکۆلانه دوای ئه وه ی
که تیترو پر خواردنی خوارد، به دوای جیگایه که گه را تاپشوو یه که
بدات، پاشان به گیایو گۆل جیگایه کی نه رمی بو خۆی دروست کردو
خه وێکی خوشی لیکه وت.

سموره یه که له سه ردار ته ماشای ماره که ی ده کرد که چۆن له بهر هه تاو
راکشاو، له بهر ئه وه دهستی به قیژه قیژ کرد.

راوچییه که له م ناوه نزیک بووه وه، گوتی له دهنگه دهنگه که بوو، که
چوه نزیک داره که و ماره که ی بینی؛ بیری کرده وه گوتی: ئه م ماره
به که لکی من نایه ت، ئه گه ر بیکوژم و بیبه مه وه ژنه که م سوپاسیشم
ناکات.

راوچییه که پۆشت، سموره که دیسان دهستی به قیژه قیژ کرده وه،
ئه و جاره راوچییه کی تر به ره و دهنگه که چوو، به لام که چاوی به
ماره که کهوت له بهر خۆیه وه گوتی: ئه م ماره ئازاری نییه، نایکوژم.
ماریکی گه وه که خۆی له ژیر تاشه به ردیکی گه ورده داشارد بووه وه،
گوتی: دیاره له جی بی ئه م ماره بچکۆلانه دا جادوو یه که هه یه، بابچم بو

جامی رهوشتبه‌رزی

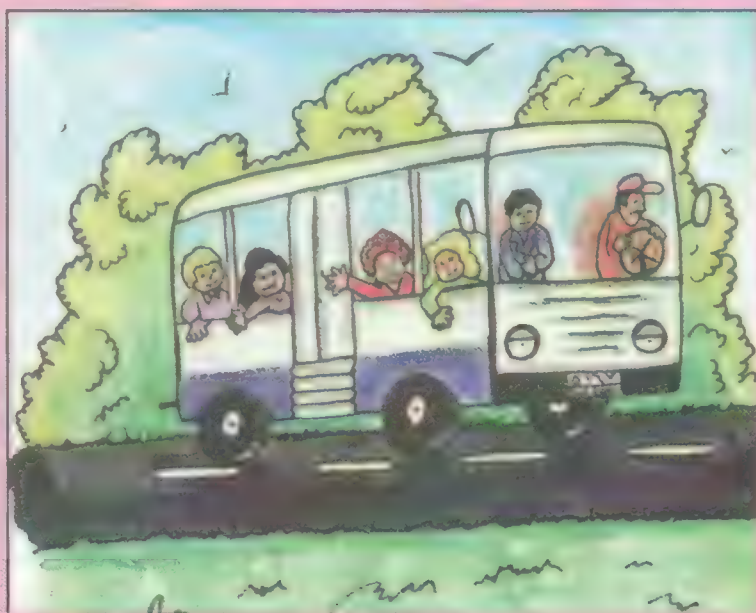
نووسینی: زاگرووس
نیگار: سالیح مه‌هدی

گوتی کاکه هه‌لویتست ئه‌وه بو
دانیشتووی و راناکه‌یت؟
ئه‌ویش گوتی قاچم نازاری
پێگه‌یشتووه.. کاکه همه له دلی
خویدا گوتی گیانی هه‌لویتستی
هاورپم له‌لای من گرنگتره له‌جامیک
ئه‌گهر ئه‌و جامه له‌زێریش
دروستکرا بیت، بویه یه‌کسه‌ر
ئاگاداری مامۆستای کردووه،
هه‌ردووکیان به‌یه‌که‌وه چاره‌سه‌ری
هه‌لویتسیان کرد.

پیشبرکی به‌رده‌وامه، پاش
ماوه‌یه‌کی کهم کاکه همه بینی
هیمن سه‌ری خۆی گرتووه، پیتی گوت
کاکه هیمن چی روویداوه؟

هیمن گوتی به‌ربوومه‌وه و سه‌رم
به‌به‌ردیکی گه‌وره که‌وتوووه و زامدار
بوومه، به‌هه‌مان شیوه کاکه همه
مامۆستای ئاگادار کردووه و به‌یه‌که‌وه
زامی هیمنیان تیمار کرد.

پیشبرکی به‌رده‌وامه، کاکه همه
بروای ته‌واوی هه‌بوو که خه‌لات
به‌ده‌ست ناهینی، به‌لام له‌هه‌مان
کاتدا دلخۆش بوو که یارمه‌تی

له‌قوتابخانه‌یه‌کی سه‌ره‌تایی تیکه‌لاودا به‌رپه‌به‌رو
مامۆستایانی قوتابخانه بریارباند گه‌شتیک بو هاورینه
هه‌واره‌کانی کوردستان ساز بکه‌ن، به‌قوتابییه‌کانیان
راگه‌یاند ئاگاداری دایک و باوکیان بکه‌ن.

روژی هه‌ینی گه‌شته‌که ده‌ستی پیکرد، به‌گورانی و
چه‌پله‌ریزان و نوکته‌گه‌یشتنه شوینی مه‌به‌ست.

پاش پشوودان به‌رپه‌به‌ر قوتابییه‌کانی کوکرده‌وه،
گوتی ئیستا پیشبرکیه‌ک ساز ده‌که‌ین، خه‌لاتی یه‌که‌م

و دووهم و سییهم ئاماده‌کراوه.
پیشبرکی ده‌ستی پیکرد، دوو مامۆستا
له‌پیشه‌وه‌ی قوتابییه‌کان و دوو
مامۆستاش له‌دواوه‌یان به‌هیمنی
رایانده‌کرد بو ئه‌وه‌ی پارتیزگاری
قوتابییه‌کان بکه‌ن.

کاکه همه یه‌کیک بوو له‌و
قوتابییه‌یه‌ی به‌شداری پیشبرکیه‌کی
کردبوو، ئه‌و سه‌ره‌تا زور له‌سه‌رخۆ
رایده‌کرد، چاوی به‌هه‌لویتست که‌وت،

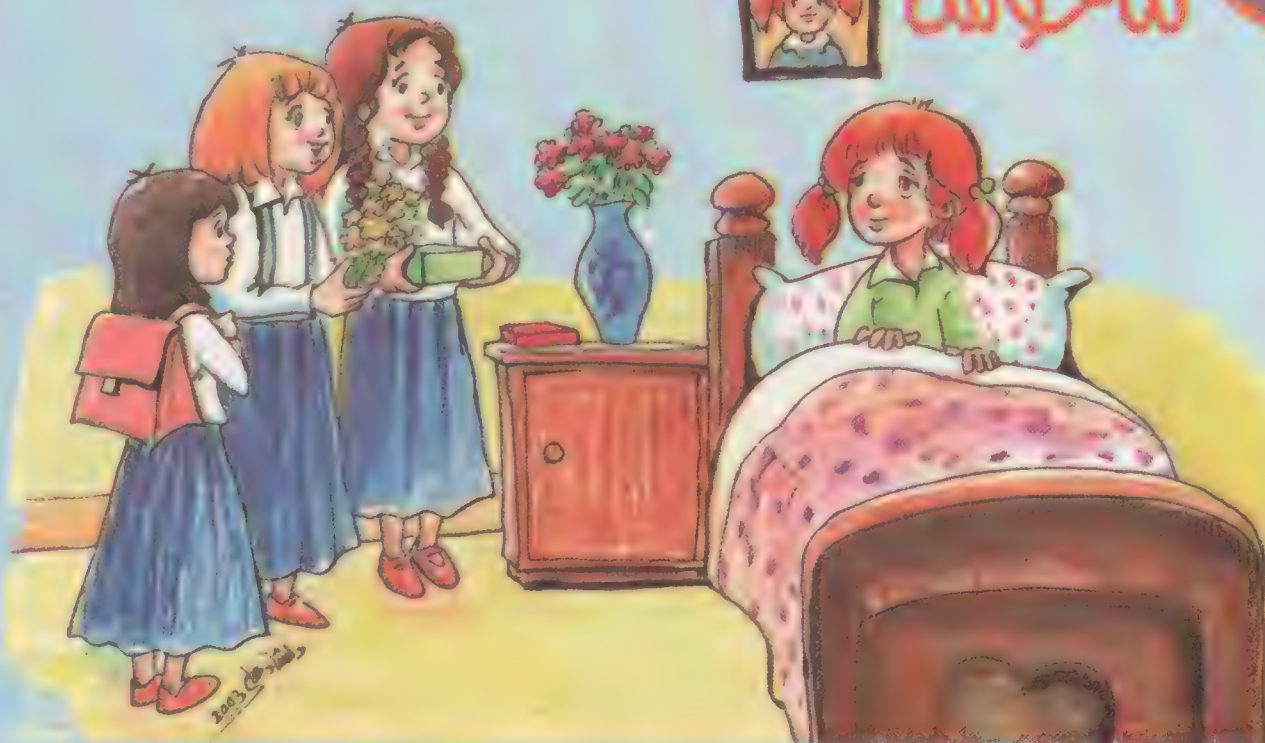
به‌رېتوبه‌ري قوتابخانه به‌وکاره پيروزه‌ي کاکه همه زور
دلخوش بوو، بويه هاته ناخاوتن و گوتی: به‌راستی
قوتابخانه و زانست و ره‌وشت شتی پيروزن، کاکه همه‌ش له‌و
پیشبرکييه‌دا خوی بيه‌ش کرد، به‌لام نهم قوتابيه‌ي ژيرو
خونه‌ويست و ره‌وشت‌به‌رزه پروای به‌يارمه‌تی و هاوکاری و
گيانی وهرزشی هه‌يه، پروای به‌خوشه‌ويستی کومه‌ل و ولات و
قوتابخانه و هاوړی هه‌يه، هه‌موو نهم کارانه‌شی نه‌نجامدا

له‌پيناو ده‌ريازکردنی
هاوړيکاني.. نوميد‌ه‌وارم
سه‌رجه‌م قوتابييان و
مندالانی کوردستان وه‌کو
کاکه همه بيربکه‌نه‌وه، به‌م
بونه‌يه‌وه له‌م گه‌شته
خوشه‌دا من و سه‌رجه‌م
ماموستايان بريارماندا
خه‌لاتيک پيشکesh به‌کاکه
همه بکه‌ين، نه‌ويش
جاميکه به‌ناوی (جامی
ره‌وشت‌به‌رزی).

هاوړيکاني دابوو.
سه‌ره‌نجام سی قوتابی
پله‌ی يه‌که‌م و دووهم و
سييه‌ميان به‌ده‌ست هينا،
به‌رېتوبه‌ري قوتابيه‌کاني
کوکرده‌وه بو‌نه‌وه‌ی
خه‌لاته‌کان دابه‌ش بکات،
له‌ناکاو ماموستا په‌رواو
ماموستا هاوړی به
به‌رېتوبه‌ريان گوت: به‌رېز
راسته نهم سی قوتابييانه
له‌پیشبرکي سهرکه‌وتوون،
به‌لام کاکه همه خوی
کرده يارمه‌تيد‌ه‌ري گيانی
به‌گيانی هاوړيکاني و
توانی هه‌لویتست و هیتمن
ريزگار بکات، له‌وانه‌بوو
نه‌گه‌ر وای نه‌کردبوو‌ايه
نه‌نجاميکی باشی
له‌پیشبرکيکه به‌ده‌ست
به‌ينايه.

نهخۆش

لههه وائت ده پرسن. نه سرین به بزه یه کی
گه شه وه گوتی: ئه و نه زه ته ی نه ده ویست،
هاتنی ئیوه بۆ ئیتره هه موو شتی که.

ماوه یه ک به یه که وه دانیشتن و قسه ی
خۆشیان کرد، بێریشان رووی کرده میتره م و
گه شاو و گوتی: ئه ری کاتی ئه وه نه هاتوه
هه لسین برۆین تا کو نه سرین قسه که ی
پی بری: تا کو چی؟! بۆ وا به په له ن؟

به راستی به هاتنتان دلخۆش بووم به لام
هیشتا زووه.

بێریشان به زه رده خه نه وه گوتی: نابێ نهخۆش
به زۆر مانه وه بێزار بکری، تۆش نهخۆشیت و
پێوستیت به پشوودانه .. پێکرا هه لسانه
سه ری، گه شاو به نه سرینی گوت: نه سرین
گیان هیچ خه می ده سه کانت نه بی، که چاک
بوو ته وه چیمان خوێندوو ده ئه وه ی ده یخوێتین
دووبه دوو له گه لت داده نیشم و هه موویت پێ
ده لیمه وه.

ئینجا یه که یه که ته وه قه یان له گه ل نه سرین
کردو هیوای چاکبوونه وه یان بۆ خواست.

نه سرین کتوپر تووشی رشانه وه بوو و به وه ی
نهخۆشییه که وه چه ند رۆژیک له قوتابخانه
دابرا .. هێرۆ به قوتابییه کانی پۆله که ی گوت:
نه سرین نهخۆشه و له ناو جێ که وه تووه، من
دوینێ ئیواره چوومه سه ردانی، پرسیاری یه که
یه که تانی کرد، ئه ری ئیوه ده زانن نهخۆش هه ز
ده کات سه ردانی بکری؟

هه موو به یه ک ده نگ گوتیان: بێگومان
قسه که ت راسته. پاشان بریاراندا
له ناو خۆیاندا هه ندیک پاره کۆکه نه وه و
بوو کیکی جوانی پێ بکرن، ئه و جا چه ند
که سییک به ناوی سه رجه م قوتابیانی
پۆله که وه بچه سه ردانی و دیارییه که یشی
پیشکه ش بکه ن.

بێریشان و میتره م و گه شاو دوا ی ده وام چوونه
بازار و به ده ست و دیارییه وه چوونه سه ردانی،
کاتییک دانیشتن و له هه واییان پرسى؛
بێریشان به هیمنی بوو که که ی له به رده م داناو
به زه رده خه نه یه که وه گوتی: ئه مه دیاری
سه رجه م قوتابیانی پۆله که مانه وه هه موویان

داپیره

هۆنراوهی: هودا جه لاله دین
نیگار: عهلی دهرویش

ئەي داپیره ی قسه خوش
بلی چیرۆکی به جوش
گشت له دهورت بی دهنگین
گویی بۆ وهتهن راده گرین
فیрман دهکهیت راستگو بین
تا ههین، دوور له درۆ بین
ئیمهش هه موو نه وهی تو بین
به ریگای دروست دهروین
هه ردهم تۆ له یادمانی
ره وشت بهرز، به ویردانی
داپیره سوپاس بۆ تۆ
خوشیت گرتووه ته ئهستۆ

سۆز

هۆنراوهی: فاتیمه محمەد نهحمەد
نیگار: دلشاد عهلی

میوه یه کی هاوینم
زۆر به تام و شیرینم
خواردنی من زۆر خوشه
شیفای هه ندی نه خوشه
سوورم وهک گولی به هار
له لادیوه دیم بۆ شار
ناوکیشم سپی و ره شه
به رگم سه وزیکی گه شه
من دراوسیتی کاله کم
خۆراکیکی به که لکم

نیشانە دانان
نأ: جوان فەرهاد گەڵانی

نیشانە (✓) بەرانبەر پستە راستەکان و
نیشانە (×) بەرانبەر پستە هەڵەکان دابنێ و
پاشان هەڵەکان راست بکەوه:

له رۆژی ٤/١٠/١٩٩٢ پەرلەمانی
کوردستان دامەزرێوه.

هەولێر پایتەختی کوردستانه.

رەنگەکانی ئالای کوردستان بریتین له:
سوور، سپی، زەرد، سەوز.

گۆفاری (هەنگ) گۆفاریکی
کۆمەڵایەتییه.

١/ی حوزەیران رۆژی جیهانی منداڵانه.

دۆزینەوهی وشە ی بۆ
پشتیوان کەریم

خۆشه‌ویسته‌کانم، دوای دۆزینەوهی ناوی ئەم وانە
خۆشانە‌ی کە لە قوتابخانە دەیان‌خوێن. (٥) پیت
دەمیتنەوه، چۆن دەتوانن ناوی وانەیەکی خۆشیان لێ
دروست بکەن کە لە گۆرەپان ئەنجام دەدرێ؟
(کوردی، عەرەبی، ئینگلیزی، بیرکاری، میژوو،
جوگرافیا، ئایین، سروود)

ج	و	گ	ر	ا	ف	ی	ا
ب	ی	ر	ک	ا	ر	ی	م
ش	ک	و	ر	د	ی	ر	پ
و	ع	ه	ر	ه	ب	ی	ژ
س	ر	و	و	د	ه	و	
ئ	ا	ی	ی	ن	ز	و	
ئ	ی	ن	گ	ل	ی	ز	ی

شیکار
کە؟

رێگا دۆزینەوه

نأ: مەهاباد خەلیل

ئەم کچه به کام رێگا
دەتوانیت بچیت بۆ
قوتابخانه؟

نیگار رهنگردن

نا: فینا

ئهه نیگار رهنگ بکه:

بو یلله نیه

نا: که مال عه بدوئلا حه سهن

فیل! شیتته که ی تر دهستی راکیشاو گوتی: چهند گیلی خو ئه مه
فیل نییه.
شیتته که وهلامی دایه وه: دهزانم، ویستم گالتته بهم ئه سپه
بکه م!

• دکتۆری شاره زا

پیاییک له سه ره مه رگ دابوو، دکتۆر هاته سه ری و زۆر
به وردی پشکنی، دوا ی که مییک دکتۆر رووی له هاوسه ری
پیاهه که کردو گوتی:

به داخه وه پیاهه که ت مردو وه!

نه خوشه که هیشتا نه مردبوو، گوتی: نا... نا... من نه مردووم.
نافره ته که به تو وره ییه وه رووی له پیاهه که ی کردو گوتی: وس
به! وا دهزانی دکتۆر گیلوه به قه د تو نازانیت!

• چیرۆکی شیتته کان

دوو شیت له ناو باخچه ی
نه خوشخانه به کدا هاتو چۆیان ده کرد،
له نا کاو یه کیکیان چاوی به سه گییک
کهوت، به ره ولای چوو و زۆر به پیره وه خوی
چه مانده وه گوتی: سلاوت لی بئ کاک

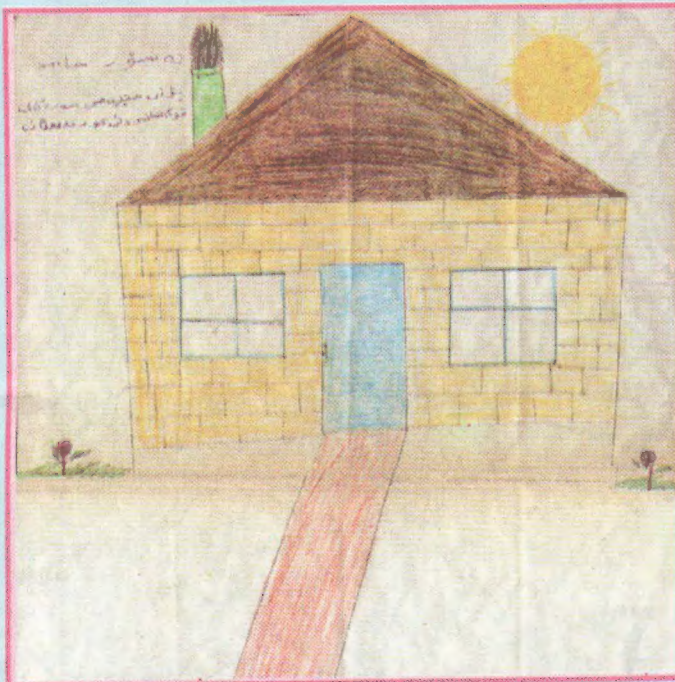

خویندن و زانیاری

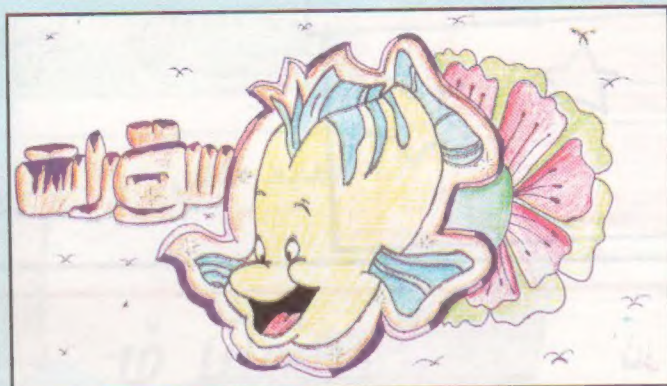
هۆنراوهی:

کلارا محهمەد ئەمین حەسەن
پۆلی شەشەمی سەرەتایی / شەقلاو

ئیمە مندالی کوردین
دەخوینن تاکو دەمرین
پەپوولەین، دەروون پاکین
زیت و ژبرو چالاکین
بۆ زانیاری پەرۆشین
لە دەریاکە دەنوشتین
بە خویندن و زانیاری
گشت دەگەین بەهۆشیاری
بەردەوام هەول دەدەین
تا کوردستان پێش بخەین
پێویستە گشت بخوینن
تۆوی زانست بچینن

بەسۆز حامد محهمەد عەلی
پۆلی سیپەمی سەرەتایی
قوتابخانەی (دلی کوردستان) - هەولێر

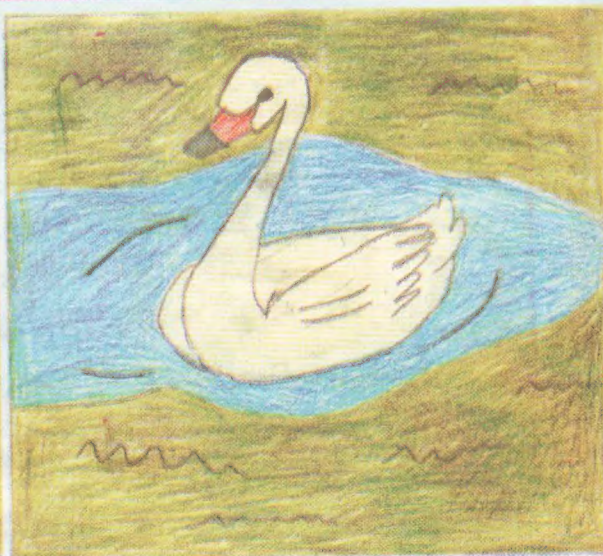

سۆران عەبدولقادر عەبدوللّا
تەمەن: ۱۴ ساڵ

پینج جیاوازی

نامادەکردن و نیکار:
مستەفا ئازاد مستەفا

پۆلی شەشەمی
سەرەتایی
قوتابخانەی
(بەختیاری) - هەولێر

دایکیان پشیله‌که‌ی پیتشوی ده‌رکرد، گوتی جیگه‌مان نییه، که‌چی ئیستا چۆن پیتشوازی له‌م دوو پشیلانه‌ کردو به‌م شتویه‌ کردنییه ژووره‌وه! نه‌و شه‌وه تا به‌یانی نه‌م پرسیاره له‌میشکی دوو بیتچووه پشیله‌کان ده‌رنه‌چوو، بۆیه به‌یانی که‌ میوانه‌کانیان رویشتن! دوو بیتچووه پشیله‌کان به‌رتزه‌وه رووی پرسیاره‌که‌یان کرده دایکیان و پتیان گوت: له‌به‌رچی رێگه‌ی پشیله‌ی هه‌که‌مت نه‌داو ده‌رتکرد، که‌چی دواتر ده‌رگات بو دوو پشیله‌کانی تر کرده‌وه؟!

پشیله دایکانه وه‌لامی دانه‌وه: رۆله‌کانم پشیله‌ی یه‌که‌م درۆزنه، شوینی هه‌یه به‌لام ده‌یه‌ویت به‌سه‌ر خه‌لقه‌وه بژی، به‌لام دوو پشیله‌کانی تر راستیان ده‌کرد، هی ئیره نه‌بوون و میوان بوون، بۆیه ئه‌رکی سه‌رشانمان بوو یارمه‌تیان به‌هین و ده‌رگایان بو بکه‌ینه‌وه.. له‌به‌ر نه‌وه‌بوو پشیله‌ی یه‌که‌م ده‌رکردو دوو پشیله‌کانی تریشم لای خۆمان گلدایه‌وه، چونکه‌ من یارمه‌تیی خه‌لکی پیتویست دده‌م به‌لام یارمه‌تیی درۆزن ناده‌م.

پشیله‌یه‌کی داکانه‌و دوو له‌ بیتچووه‌کانی له‌کونیکی خوش ده‌ژیان، ئیواره‌یه‌کیان له‌ ده‌رگایان درا، که‌ کردییانه‌وه بینیان پشیله‌یه‌کی هاوهره‌گه‌زی خۆیان بوو... پشیله‌که‌ گوتی: لیم قه‌وماوه، داواکارم نه‌مشه‌و یارمه‌تیم بده‌ن و لای خۆتان جیگه‌م بکه‌نه‌وه.

بیتچووه پشیله‌کان به‌زه‌بیان پیتا هاته‌وه، به‌لام دایکیان ده‌رگای به‌روودا داخست و گوتی: شوینمان نییه.

پاش نه‌مه به‌ماوه‌یه‌کی تر دیسان له‌ ده‌رگا درایه‌وه، نه‌مجاره‌ که‌ کردیانه‌وه، بینیان دوو پشیله‌ی دیکه‌ن، نه‌وانیش داوای یارمه‌تیان کردو گوتیان: له‌م ناوچه‌یه‌ میوانین و شوینتیک شک نابه‌ین، بۆیه ئومێده‌وارین نه‌مشه‌و جیگامان بکه‌نه‌وه.

نه‌مجاره پشیله دایکانه به‌روویه‌کی خوش فهرمووی لیتکردن و جیگه‌ی بو کردنه‌وه تا به‌یانی لای نه‌وان به‌حه‌سینه‌وه.

نه‌مه دوو بیتچووه پشیله‌که‌ی سه‌رسام کرد! هه‌ر ته‌ماشای یه‌کتریان ده‌کردو نه‌یانه‌زانی له‌به‌رچی

پیشبرکی ئازیزان

ژماره (۱)

ئازیزه کانه:

لەمەودوا بۆ ھەر ژمارەیک دوو پرسیار ئامادە دەکەین، لە دوای تیروپشک لە نیوان خاوەن وەلامە راستەکاندا ناوی ئازیزیک دەرەچێ و دەبێتە خاوەن خەلات کە بریتیە لە:

۱- کاسیتیکی تۆمارکراوی ھەلبژاردەیی گۆرانیی منداڵان.

۲- CD یەکی دەنگ و ڕەنگ (گۆرانیی منداڵان).

خاوەن خەلات یەک لەم دوو خەلاتە ھەلبژێری کە لە تۆمارگەیی (جیھانی گۆرانی) یەوێ تەرخان کراوێ کە خاوەنەکەیی (باوکی گلارا) یە.

پرسیاری یەکەم / شارێکی کوردستانی ڕۆژھەلات، لە سێ پیت پیکھاتوو:

۱- یەکەم پیتی وشە (شانە) یە.

۲- یەکەم پیتی وشە (نیگا) یە.

۳- دوو پیتی وشە (مۆم) یە.

ئەم سێ پیتە لێک بدەو شارەکەت بۆ دەرەچێ.

پرسیاری دووھەم / ئەم لاکیشەیی خوارووە (۹) لاکیشەیی تێدا یە، تۆش (۹) ژمارەت ھەیە، لە

ژمارە (۱) ھەتا ژمارە (۹) لەناو خانەکان دا بنێ بەمەرجێک ھیچ ژمارەیک دووبارە نەبێتەو،

لەسەرەو بۆ خوارووەو لەراستەو بۆ چەپ و لە گۆشەو بۆ گۆشە ھەمووی کۆیکەو بکاتە (۱۵).

تییینی: وەلامەکان لەگەڵ ئەم کۆیۆنەدا دەنێردین

کۆیۆنی پیشبرکی ئازیزان
ژمارە (۱)

ناو:

پۆل یان تەمەن:

ئاو سەرچاوەی ژیاڵە

بەفیرۆ دانی ژیاڵە

من ئاو بەفیرۆ نادەم

نەمامی گۆل ئاو دەدەم

ئەم دوو دێرە شیعەرە پیشکەشە بەم منداڵە جوانە (ئەحمەد عومەر فەقۆ).
کازم کۆیی